

This Question Paper consists of 30 questions and 8 printed pages.
ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 30 प्रश्न आणि 8 छपील पाने आहेत.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमांक

Code No. 62/S/N/M
कोड नं.

Set - **A**

INDIAN CULTURE & HERITAGE
(भारतीय संस्कृती आणि वारसा)
(223-M)

Day and Date of Examination
(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख)

Signature of Invigilators
(निरीक्षकाची सही)

1. _____

2. _____

General Instructions :

- 1 Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
- 2 Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
- 3 For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
- 4 All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
- 5 Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
- 6 Write your Question Paper code No. **62/S/N/M-A** on the Answer-Book.
- 7 The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

- 1 परीक्षार्थीनी प्रश्नपत्रिकेच्या प्रथम पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.
- 2 कृपया प्रश्न-पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.
- 3 बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तर लिहिताना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C) किंवा (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.
- 4 बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.
- 5 उत्तर-पत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.
- 6 आपल्या उत्तर-पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **62/S/N/M-A** अवश्य लिहा.
- 7 प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

INDIAN CULTURE & HERITAGE

(भारतीय संस्कृती आणि वारसा)

(223-M)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

Note : (1) Attempt all questions.

(2) Q. Nos. 1 to 8 are Multiple Choice Questions. Answers to these be given in the answer book provided. No separate time is allotted for attempting these questions.

(3) Q. Nos. 9 to 16 are to be answered in about 25 words.

(4) Q. Nos. 17 to 25 are to be answered between 40 to 50 words.

(5) Q. Nos. 26 to 30 are to be answered between 150 to 200 words.

सूचना : (1) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(2) प्रश्न क्रमांक 1 ते 8 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. यांचे उत्तर दिलेल्या उत्तरपुस्तीकातून लिहावीत. या प्रश्नासाठी वेगळा वेळ दिला जाणार नाही.

(3) प्रश्न क्रमांक 9 ते 16 ची उत्तरे 25 शब्दांत लिहावीत.

(4) प्रश्न क्रमांक 17 ते 25 ची उत्तरे 40 ते 50 शब्दांत लिहावीत.

(5) प्रश्न क्रमांक 26 ते 30 ची उत्तरे 150 ते 200 शब्दांत लिहावीत.

- 1 Which Gods form the Trinity ? 1
- (A) Indra, Vishnu and Shiva (B) Brahma, Vishnu and Shiva
(C) Brahma, Indra and Shiva (D) Brahma, Vishnu and Indra
- कोणत्या तीन देवता मिळून 'त्रिदेव' तयार होतात ?
- (A) इंद्र, विष्णू, शिव (B) ब्रह्म, विष्णू, शिव
(C) ब्रह्म, इंद्र, शिव (D) ब्रह्म, विष्णू, इंद्र
- 2 Who wrote 'Ratnavali' ? 1
- (A) Shudraka (B) Kalidasa
(C) Charak (D) Sriharsha
- 'रत्नावली' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
- (A) शूद्रक (B) कालीदास
(C) चरक (D) श्रीहर्ष
- 3 Bhasa wrote ? 1
- (A) Meghdoot (B) Mricchakatika
(C) Swapnavasavadattam (D) Ashtadhyaya
- भास यांनी या ग्रंथाचे लेखन केले -
- (A) मेघदूत (B) मृच्छकटिक
(C) स्वप्नवासवदत्तम (D) अष्टाध्यायी
- 4 In ancient India, Chanakya was a renowned person in the field of ? 1
- (A) Medicine (B) Surgery
(C) Education (D) Mathematics
- प्राचीन भारतात चाणक्य हे कोणत्या क्षेत्राशी संबंधित प्रसिद्ध व्यक्ती होते ?
- (A) वैद्यक (B) शल्यचिकित्सा
(C) शिक्षण (D) गणित
- 5 The last 'Sanskara' in a person's life is 1
- (A) Garbhadana (B) Antyeshti
(C) Upanayan (D) Samavartana
- व्यक्तिच्या आयुष्यातील शेवटचा संस्कार म्हणजे -
- (A) गर्भदान (B) अंत्येष्टी
(C) उपनयन (D) समावर्तन

- 6 The four '*Ashramas*' are 1
- (A) Brahmacharya, Grihasta, Vanaparastha, Moksha
 (B) Brahmacharya, Grihasta, Vanaprastha, Sanyasa
 (C) Grihasta, Vanaprastha, Sanyasa, Moksha
 (D) Brahmacharya, Vanaprastha, Sanyasa, Moksha
- चार आश्रम म्हणजे –
- (A) ब्रह्मचर्य, गृहस्थ, वानप्रस्थ, मोक्ष
 (B) ब्रह्मचर्य, गृहस्थ, वानप्रस्थ, संन्यास
 (C) गृहस्थ, वानप्रस्थ, संन्यास, मोक्ष
 (D) ब्रह्मचर्य, वानप्रस्थ, संन्यास, मोक्ष
- 7 Who was the India scholar who carried the philosophy of Yoga to China ? 1
- (A) Kashyap Martanga (B) Dharmarakshita
 (C) Thonmi Sambhot (D) Bodhidharma
- ‘योग’ तत्त्वज्ञानाचा चीनमध्ये प्रसार करणारे भारतीय विद्वान कोण ?
- (A) कश्यप मातंग (B) धर्मरक्षित
 (C) योन्मी संभोत (D) बोधीधर्म
- 8 Who were two Indian monk scholars, who were the first ones to take Indian culture to China in AD 67 ? 1
- (A) Kashyap Martanga and Sundo
 (B) Sundo and Dharmarakshita
 (C) Kashyap Martanga and Dharmarakshita
 (D) Kashyap Martanga and Naradeva
- इ. स. 67 मध्ये भारतीय संस्कृतीचा प्रथमच चीनमध्ये प्रसार करणारे भारतीय भिक्खू विद्वान कोण ?
- (A) कश्यप मातंग व सुंद (B) सुंद व धर्मरक्षित
 (C) कश्यप मातंग व धर्मरक्षित (D) कश्यप मातंग व नरदेव
- 9 What is the meaning of 'Civilization' ? 2
- ‘संस्कृतीचा’ अर्थ काय ?

- 10 Mention two achievements of the Chola King Karikala in the post-Mauryan period. 2
मौर्योत्तर काळातील चोल राजा कारीकल याची कोणतीही दोन कार्ये स्पष्ट करा.
- 11 Kashmir and Rajasthan are famous for which handicrafts ? 2
काश्मीर आणि राजस्थान कोणत्या हस्तकलेसाठी प्रसिद्ध आहेत ?
- 12 Name any of two Buddha's burial mounds and places of major events in his life from the architectural point of view. 2
स्थापत्यकलेच्या दृष्टीकोनातून बौद्ध धर्माशी निगडीत दफनस्थळे व त्यांच्या आयुष्यातील महत्त्वाच्या घटनांशी निगडीत स्थळे (कोणतीही दोन) यांची माहिती लिहा.
- 13 Write a short note on the life and achievements of Baudhayan. 2
बौद्धायान यांचे जीवन आणि योगदान यावर टीप लिहा.
- 14 Describe any two important features of the 'Ghatikas' as centres of learning attached to the temples during the 7th and 8th centuries. 2
7 व्या व 8 व्या शतकातील मंदिरांशी जोडलेल्या “घटिकांची” अध्ययनाची केंद्रे म्हणून कोणतीही दोन गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- 15 How was learning imparted to the students in Vedic period? 2
वैदिक काळात विद्यार्थ्यांना ज्ञानदान कसे केले जात असे ?
- 16 What was the most remarkable feature of the spread of Indian culture abroad? 2
भारतीय संस्कृतीचा भारताबाहेर झालेला प्रसार याचे सर्वात उल्लेखनीय वैशिष्ट्य लिहा.
- 17 Establish the relationship between 'Culture and 'Heritage'. 4
‘संस्कृती’ आणि ‘वारसा’ यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

- 18 Explain any four general characteristics of culture. 4
संस्कृतीची कोणतीही चार सर्वसाधारण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 19 Identify any four vows that need to be taken by all Sikhs Ordained by Tenth Guru. 4
शिखांच्या दहाव्या गुरूच्या आज्ञेनुसार त्यांना घ्याव्या लागणाऱ्या कोणत्याही चार प्रतिज्ञा लिहा.
- 20 Give four examples of social and religious reform that came about under the influence of Arya Samaj. 4
आर्य समाजाच्या प्रभावामुळे घडून आलेल्या कोणत्याही चार सामाजिक-धार्मिक सुधारणांची उदाहरणे लिहा.
- 21 Describe the development of science and technology in any two fields in medieval India. 4
मध्ययुगीन भारतातील कोणत्याही दोन क्षेत्रातील विज्ञान व तंत्रज्ञानातील विकास स्पष्ट करा.
- 22 Discuss the life and achievements of at least any two ancient Indian mathematicians. 4
प्राचीन भारतातील कोणत्याही दोन गणितज्ञांचे जीवन व कार्य यांची चर्चा करा.
- 23 Discuss any four main subjects of study in ancient Indian Education System. 4
प्राचीन भारतीय शिक्षण पद्धतीतील शिक्षणाच्या कोणत्याही चार उद्दिष्टांवर चर्चा करा.
- 24 What were guilds in ancient times ? Discuss their main features. 4
प्राचीन कालखंडातील 'श्रेणी' म्हणजे काय हे स्पष्ट करा. त्यांच्या महत्त्वाच्या गुणवैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

- 25 Discuss any four reforms undertaken in the Modern period that have helped in improving the condition of women in India. 4
भारतातील स्त्रियांची परिस्थिती सुधारण्यास कारणीभूत ठरलेल्या आधुनिक काळातील कोणत्याही चार उठावांची चर्चा करा.
- 26 Discuss the life and teachings of any four saints of the Bhakti Movement, bringing out their contributions. 8
भक्ती चळवळीतील कोणत्याही चार संतांचे जीवन, शिकवण, योगदान यांची माहिती द्या.
- 27 Examine the development of Hindi literature between 14th and 19th century. 8
14 ते 15 व्या शतकातील हिंदी साहित्याच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- 28 Describe Vedanta school of Indian philosophy in detail. 8
भारतीय तत्वज्ञानातील वेदांत तत्वज्ञान सविस्तर स्पष्ट करा.
- 29 Discuss the development of Decorative Art and Kalamkari painting in India. 8
भारतातील कलमकारी चित्रकला आणि अलंकरणाच्या विकासावर चर्चा करा.
- 30 Critically assess the spread of Indian culture in Asia and Rome. 8
आशिया आणि रोम येथे भारतीय संस्कृतीच्या प्रसाराचे चिकित्सक परीक्षण करा.
-

